

№ 3/1963.

Å l a n d s l a n d s k a p s s t y r e l -
s e s framställning till Ålands landsting med
förslag till landskapslag om landskapsunderstöd
till medborgar- och arbetarinstitut.

I riket utfärdades den 21 september 1962 en lag om statsunderstöd åt medborgar- och arbetarinstitut (FFS 521/62), som skall träda i kraft den 1 juli 1963. Genom denna lag har principerna för statsunderstöd till arbetarinstitut väsentligt förändrats. Sålunda stadgas, att grundunderstödet för institutets driftskostnader skall utgå med 70 % mot tidigare 50 % på de verkliga, godtagbara utgifterna, i vilka numera också får medräknas utgifter för pensioner och pensionsförsäkringar, olycksfalls-, arbetslöshets- och brandförsäkringspremier. Utöver grundunderstödet kan erläggas ett tilläggsunderstöd om 15 % (tidigare 10 %) till institut, som verkar i avsides belägen trakt eller på mindre be-
medlad ort. Tidigare gällde, att institutet skulle ägas eller stödas av kommun, eller att ägandeförhållandet eljest var sådant, att institutets verksamhet och bevarandet av dess egendom voro tryggade. I den nya lagen förutsättes icke medverkan av kommun såsom huvudregel, varför inrättandet av institut i detta avseende blivit friare. I stället förutsättes nu, att tillstånd till institutets inrättande beviljats på förhand av undervisningsministeriet. Enligt gällande lag förutsättes i varje ämnes studiegrupp minst tio elever, i fortsättningsgrupp minst fem. Minimiantalet har i den nya lagen i allmänhet minskats till sju men kan i vissa fall, enligt vad i förordning skall bestämmas närmare, minskas till fem. Motsvarande reviderade stadganden borde införas också i landskapet. Då de nya principerna underlätta inrättande av institut på landsbygden, bör den nya landskapslagen ges en annan rubrik än gällande landskapslag den 11 februari 1947 om understöd åt arbetarinstitut i Mariehamn (5/47). Härigenom kommer till en del att förverkligas den hemställan, som Landstinget på grund av landstingsman Viktor Arvids-
sons motion antog den 15 mars 1957 (hemst.mot. 6/1957, kult.utsk.bet. № 1/1957) om ett lagförslag, som skulle göra det möjligt att på den åländska landsbygden understöda kursverksamhet, likartad den, som bedrivs av arbetarinstitutet i Mariehamn, enligt samma principer som vid arbetarinstitutet. Då kraven på deltagarantalet i kurserna nu blivit lindrigare, synes något större förutsättningar för inrättande av ett institut på landsbygden föreligga. Däremot synes det icke finnas förutsättningar för compensation av understöd för enskilda kurser på landsbygden enligt principerna för understöd åt arbetarinstitut.

Lagstiftningen på detta område är så gott som helt och hållet av

ekonomisk natur, varför stadgandena i syfte att hålla utgifterna för förvaltningen inom samma ram som i riket måste bli överensstämmande. Gällande 1947 års landskapslag tog sikte på inrättande av ett arbetarinstitut i Mariehamn, vilket jämväl skulle i viss mån tillgodose den omgivande landsbygdens behov av ett sådant institut. Med hänsyn därtill ansågs, att grundunderstödet kunde fastställas att utgå med ett i lag fastslaget tilläggsunderstöd om 10 %. Så länge något arbetarinstitut icke inrättats på landsbygden, synes det vara skäl till att tillerkänna staden en sådan lättnad ifråga om utgifterna för institutet, men en förändring framdeles i detta avseende kan påkalla en omprövning av beslutet om tilläggsunderstöd. Landskapsstyrelsen har därför ansett det riktigt att föreslå, att stadgandena om grund- och tilläggsunderstöd i den nya lagen upptagas i överensstämmelse med rikets lag, varigenom tilläggsunderstödet till staden framdeles skulle bli beroende av landskapsstyrelsens prövning.

Med hänvisning till det ovan anförda får landskapsstyrelsen vörd- samt förelägga Landstinget till antagande nedanstående

L a n d s k a p s l a g

om landskapsunderstöd till medborgar- och arbetarinstitut.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 §.

Med medborgar- och arbetarinstitut avses i denna lag institut, vars uppgift är att främja fostran av vuxna medborgare genom att under deras fritid meddela dem sådana kunskaper och färdigheter, som erfordras i det medborgerliga livet, utgöra en grund för fortsatta studier samt befordra självstudier och andlig självfostran ävensom att vägleda medborgarna i ett riktigt bruk av fritiden.

2 §.

Medborgar- och arbetarinstitut erhåller av landskapet såsom årligt grundunderstöd 70 procent av sina i 3 § uppräknade verkliga utgifter. Institut, som verkar i avsides belägen trakt eller på mindre bemedlad ort, må beviljas tilläggsunderstöd utgörande högst 15 procent av nämnda utgifter.

Medborgar- och arbetarinstitut, som icke verkar i avsides belägen trakt eller på mindre bemedlad ort, må, om dess ekonomiska ställning är svag, inom ramen för inkomst- och utgiftsstaten beviljas extra landskapsunderstöd utgörande högst 15 procent av dess i 3 § uppräknade verkliga utgifter.

3 §.

Till de verkliga utgifter, som berättiga medborgar- och arbetar-institut till landskapsunderstöd, hänföres följande utgifter:

1) rektorns och lärarnas samt den övriga för institutets arbete erforderliga personalens i penningar utgående löner och pensioner eller pensionsförsäkringspremier, föreläsarnas arvoden, av institutet i egenskap av arbetsgivare på grund av dem erlagda sociala utgifter samt lärarnas och föreläsarnas resekostnader och dagtraktamenten;

2) olycksfallsförsäkrings-, arbetslöshetsförsäkrings- och brandförsäkringspremier;

3) hyresvärdet av institutets egna byggnader och lokaliteter, bestämt enligt av statsrådet fastställda grunder;

4) hyrorna för hyrda lokaliteter, vilka äro nödvändiga för institutets verksamhet och för vilka ägaren icke annars åtnjuter hyres- eller underhållsbidrag av landskapet; samt

5) utgifter för värme, vattenanskaffning, belysning och kraftström, för anskaffning och underhåll av undervisningsmateriel och nödiga institutsinventarier, för bibliotek och allmän hälsovård ävensom för annonser och tryckningsarbeten, vilka gälla institutets verksamhet.

Äro instituts i 1 mom. avsedda utgifter oskäligt höga, må landskapsunderstöd icke erläggas för sådana utgifter, vilka böra betraktas såsom onödiga.

4 §.

Villkor för erhållande av landskapsunderstöd är:

1) att institutet bör anses vara av ett allmänt bildningsbehov påkallat samt att det varit verksamt i minst två års tid;

2) att institutet har inrättats med landskapsstyrelsens tillstånd och att det har ett av landskapsstyrelsen fastställt reglemente;

3) att institutets lokaliteter äro tillfredsställande och ändamåls- enliga samt motsvara de behov utbildningen av vuxna ställa ävensom att ritningarna till nya byggnader och större ändringsarbeten fastställts av landskapsstyrelsen;

4) att institutet är försett med nödig undervisnings- och arbetsmateriel samt erforderliga anordningar;

5) att institutets egendom förvaltas på behörigt sätt och med omsorg samt att dess äganderättsförhållanden och förvaltning äro sådana, att de utgöra säkerhet för att institutet tillhörig egendom, som anskaffats med landskapsunderstöd, nyttjas för sitt ändamål eller att de beviljade medlen i annat fall återbäras till landskapet;

6) att institutet för varje arbetsperiod har en godkänd verksamhets- och undervisningsplan;

7) att vid institutet meddelas undervisning i form av föreläsningar och övningar i enlighet med pedagogiska principer, anpassade efter studerandenas ålder, och utan politisk agitation;

8) att institutets arbetsperiod varar minst 26 arbetsveckor och att antalet arbetstimmar är minst tio i veckan samt att, därest vid institutet anordnas en fortsättningstermin, som varar minst sex veckor, under denna termin anordnas minst sex arbetstimmar i veckan;

9) att institutets studerande fullgjort sin läroplikt eller i annat fall fyllt sexton år, att under två på varandra följande år antalet elever i institutet är i medeltal minst femtio och att antalet deltagare i studiegrupper för vilkas lärares avlöning landskapsunderstöd erlägges, är minst sju eller i fall, vilka bestämmas genom landskapsförordning, minst fem;

10) att institutets rektors och lärares avlöning är skälig, så att därvid tillämpas minst sådana löner, som betalas i annat folkbildningsarbete och i allmän undervisningsverksamhet;

11) att institutet är underkastat landskapets tillsyn; samt

12) att institutet icke upprätthålles för ekonomisk vinnings skull.

5 §.

Institut, som inleder sin verksamhet och för övrigt i tillämpliga delar uppfyller i 4 § nämnda villkor, beviljas under de två första verksamhetsåren i landskapsunderstöd hälften av det belopp, som i grundunderstöd erlägges till institut, vilket varit i verksamhet två år. Institut, som verkar i avsides belägen trakt eller på mindre bemälad ort eller vars ekonomiska ställning av andra liknande orsaker är svag, må likväl redan från början beviljas understöd till fullt belopp.

6 §.

Medborgar- och arbetarinstitut må inom ramen för i landskapets ordinarie inkomst- och utgiftsstat upptaget anslag beviljas understöd och lån för anskaffning och utvidgning av samt grundförbättringar på egna lokaliteter.

7 §.

Understiger antalet studerande vid medborgar- eller arbetarinstitut, som åtnjuter landskapsunderstöd, under två på varandra följande år det i 4 § 9 punkten stadgade antalet, skall det underställas landskapsstyrelsens prövning, huruvida och i vad mån institutet fortfarande skall tilldelas landskapsunderstöd.

Befinnes skäl föreligga till anmärkning mot institutets verksamhet och avhjälpes institutet icke missförhållandet efter att därom hava

-5-

erinrats, må institutet beviljat landskapsunderstöd innehållas eller indragas.

8 §.

Har till institut beviljat landskapsunderstöd indragits eller institut upphört med sin verksamhet, är dess ägare pliktig att av institutets egendom till landskapet återbära ett belopp, som motsvarar landskapets understöd för anskaffningen av sagda egendom.

9 §.

Angående kompetensvillkor för rektor och föreståndare gäller vad därom stadgas i riket. Landskapsstyrelsen må på synnerliga skäl bevilja dispens från dem.

10 §.

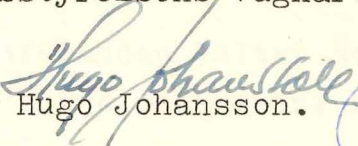
Närmare föreskrifter om tillämpningen av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

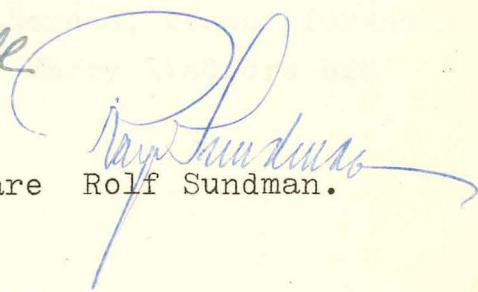
11 §.

Denna lag tillämpas från den 1 juli 1963, och genom densamma upphäves landskapslagen den 11 februari 1947 om understöd åt arbetarinstitut i Mariehamn (5/47) jämte däri senare vidtagen ändring.

Mariehamn den 7 februari 1963.

På landskapsstyrelsens vägnar:

Lantråd Hugo Johansson.

Lagberedningssekreterare Rolf Sundman.